

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A hivatalban átvéve.
Egy évre ..... 18 k.
Három évre ..... 50 k.
Szállítási díjhoz fordva.
Egy évre ..... 20 k.
Három évre ..... 50 k.
Egy évre postán szállítva.
Egy évre ..... 24 k.
Három évre ..... 50 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéves
évkönyv utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XIII. évfolyam 13. szám

Nagyvárad

Kedd, 1917 január 15. 16

Vadenit elfoglaltuk.

Visszavert orosz és oláh támadások.

Kelleti harctér. Budapest, január 15. (Hivatalos.) Tegnap délután török csapatok rohammal elfoglalták Vadeni falut, az utolsó falut, melyet az ellenség a Szerethől délre még megszállva tartott.

József főherceg vezérezredes hadseregharcvonalának déli szárnyán az oroszok és románok erős támadást intéztek azon állások ellen, melyeket az utolsó napokon a Szereth völgyétől délre elfoglaltunk. A támadásokat visszavertük. Tovább északra semmi ujság.

Sikeres robbantásunk az olasz fronton.

Olasz harctér. Budapest, január 15. (Hivatalos.) A Dolomit szakaszon csapataink az elmúlt éjszakán szétrobbantották Nagylogardó mellett az állásunk és az ellenség állása közt húzódó összekötő sziklát. A robbantás teljesen sikerült. A két ellenfelet most már széles szakadék választja el. A harc vonalon időnkint valamivel élénkebb a tüzérségi tevékenység.

Délkeleti harctér. Budapest, január 15. (Hivatalos.) Nincs különös esemény. Höfer

Az oláhok egész Moldvát feladják. Orosz módra felgyújtják a falvakat.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az orosz-román hadvezetőség rendeletet adott ki, amely egész Moldva kiürítését rendeli el. Jassyból már minden államkinccset elszállítottak. Peszi, Ismail, Kiseneu és Jimpol városok kiürítése befejezéshez közeledik. A rendelet megparancsolja, hogy minden falut a kivonulás után fel kell gyújtani.

Portugália Spanyolországon akar átvonulni.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Portugália a spanyol kormánytól kísérletet tett, hogy engedje meg portugál csapatok átvonulását Franciaországba. Spanyolország a kérést azzal utasította el, hogy ily kellemetlen kísérletnek még a tárgyalása is ellenkezik pártatlan semlegességével.

Az oroszok Konstantinápolyért.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Péterváron „Oroszország—Konstantinápoly” címmel egyesület alakult, mely céljául tüzte ki azt, hogy Konstantinápolyt Oroszország számára minden áron megszerzi, mert e város nélkül a cári birodalomnak nincs jövője.

Járóharcok nyugaton.

Berlin, január 15. A nagyfőhadiszállás jelentéi:

Nyugati harctér.

A Sommetól nyugatra az élénk tüzérségi tűz tovább tart. Míg ellenséges járőrök előretöréseit több ponton visszavertük, saját felderítő osztagaink eredményes vállalkozással foglyokat és géppuskákat szállítottak be.

Erős orosz-román támadásokat visszavertünk.

A Szerethől délre nincs ellenség.

Kelleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harc vonala. A harci tevékenység borús időjárás mellett csekély maradt.

József főherceg vezérezredes harc vonala. A Susita völgytől északra elfoglalt újabb állásainkat erős orosz és román erők támadták meg. Az ellenséget mindenütt megvertük.

Mackensen vezértábornagy hadsereportja. A Bureu és Sereth torkolata közt Vadenit, a Szerethől délre az oroszoktól megszállott utolsó helyiséget a kedvezőtlen időjárás ellenére rohammal elfoglaltuk.

Macedóniai front.

A helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásmester.

Elsülyet angol hajó.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: A Tudor nevű 25000 tonnás angol hajót, mely szénnel megrakodtan Lisszabonba haladt, elsülyesztették.

Zágráb nevű gőzösünk elsülyedt.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Január 14-én Közép-Dalmáciában az 500 tonnás Zágráb nevű személyszállító kis gőzösünket ellenséges tengervízjáró előzetes figyelmeztetés nélkül elsülyesztette. A gőzös személyzetéből 13 matróz és 13 utas odaveszett.

Gr. Erdődy Gyula és Nagyvárad.

Nem volt nagyvárad-i lakos Erdődy Gyula gróf, akinek most bekövetkezett elhunytáról vasárnapi számunkban megemlékeztünk, de halála széles körökben keltett mély és őszinte részvétet Nagyváradon is azoknál a kapcsolatok fogva, amelyek őt Nagyváradhoz pár év óta fűzték.

Gróf Erdődy Gyula tudvalevőleg sógora volt gróf Széchényi püspöknek és az a meleg és igaz szeretet, amely a vasvörösvári kastély urát Nagyvárad püspökéhez fűzte, kiterjedt Széchényi püspök székhelyére is. Valahányszor az elhunyt főúr és neje, gróf Széchényi Emilia Nagyváradon időztek, az első látogatástól kezdve mindjárt úgy érezték, hogy Nagyváradra ők csak szeretettel jöhettek és itt is csak szeretettel találhatnák.

Az Erdődy grófi család általában mindenütt a legnagyobb szeretetnek örvend annál a legkötelezően kedves, közvetlen modornál fogva, amellyel a társadalomban a család mindenik tagja érintkezik. Ha az elhunyt gróf valakivel szivességet tett — és ezt megtette, ahányszor alkalma és módja volt rá és ez az alkalom és mód bizony bőven megvolt — mindig olyan előzékeny módon tudta tenni, mintha őt köteleznél az illető, aki tőle a szivességet elfogadta. Csodálatos adománya volt: az emberekkel való közvetlen érintkezésnek igazi művészete. Mikor Nagyváradon járt, az üzletekben bevásárlásai alkalmával szóba ereszkedett, (személyesen ismerte pl. Barabás Bélát, a Huzella-céggel kitűnő üzletvezetőjét) impressziókat gyűjtött és nagyvárad-i tartózkodásai alatt részt vevő a nagyvárad-i életben is, látogatások, vendégszolgák alatt szorosabb kapcsolatba jutott Nagyvárad társadalmával. Állandóan érdeklődött a távolból is Nagyvárad iránt, a vasvörösvári kastély asztalán mindennap ott van a Tiszántúl s az elhunyt gróf a legmelegebb érdeklődéssel kísérte mindig a várad-i eseményeket, mozgalmakat. Egyik fia, Tamás gróf tagja a nagyvárad-i Kath. Körnek.

Az Erdődy grófi családnak gondolkodására semmi sem jellemzőbb, mint hogy Vasvörösvár községe éveken át megválasztotta községi bíróját az elhunyt gróf fiát, Tamás grófot, aki ezt a tisztséget mindig teljes odaadással töltötte be. Tamás gróf bírósága alatt hozták jótarba Vasvörösvár utait, szervezték a tűzoltóságot és emelték a kis községet igazán modern színvonalra. A községi pótdadónak több mint felét az Erdődy-uradalom fizeti — s gróf Erdődy Gyula mindig kész örömmel járult hozzá fia, a községi bíró ur minden ilyen szép, közcélú javaslatához, ha az jelentékeny kiadást jelentett is számára.

Pedig a méltóságos bíró ur komolyan vett hivatalát, még saját kegyelmes édesatyjával szemben is. Kegyeletsértés nélkül,

mint jellemző apróságot mondhatjuk most el az alábbi esetet.

Tamás gróf bírósága alatt kellő szigorral vette az iskolalátogatás kötelezettségét is. Egyszer rájött, hogy az Erdődy uradalom valamelyik csacsihajtó gyereke nincs beiratva. Pontosán eljárt a paragrafusok szerint és másnap Erdődy Gyula gróf Erdődy Tamás községi bíró aláírásával végzetést kapott, melynek értelmében megbírságotlaltik 2 K azaz kettő koronára tanügyi kibégás miatt. A bírságot ki kellett fizetni, s így lett a gróf büntetett előéletű — mint maga mondotta tréfásan — a saját fia bírósága alatt.

Családi élete a lehető legboldogabb volt. Művészelkö, gyöngéd, szerető neje és a szülőkhez méltó gyermekek körében érezte magát igazán jól. A háboru kitörésekor mindkét fia bevonult a haza hívó szavára, megsebesültek, kitérítetéseket szenvedtek, újra a harctérre mentek s a szülők azóta a haza és gyermekeik sorsán egyaránt aggódva, kísérték figyelemmel a nagy világtragédia fordulóit. A háboru kezdetén a régi u. n. „kis” kastélyt kórházzá alakították át, ott 20—30 sebesültet ápoltak állandóan s a felbaráti szeretett gyönyörű munkájában mint ápolónő maga a grófné is tevékeny részt vett, úgy hogy a Vörös Kereszt II. oszt. tiszteletjelvénnyel tüntették ki. A páriarkális idők legszebb korára emlékeztet az a gondoskodás, mellyel a grófi család a szegények, betegak ügyét mindenkor felkarolta.

A faluban a legtöbb családnál — persze, aki méltó volt rá — a keresztapaságot az elhunyt gróf vállalta. Egyikben Tamás gróf Nagyváradon járván, itt keresztet kötöztet, akikkel Vasvörösvárt kiközösítette. Az utóán véletlenül munkában talált néhányat, azokkal megalkudott, elvitte őket Vasvörösvárra, ott azok elvégezték a munkát — és Erdődy Gyula gróf azoknál is vállalta a keresztkomaságot.

A községnek mindenben jótévője volt. A lakosok minden ügyes-bajos dologban hozzá fordultak s ha egymás közt nem tudtak megegyezni, ha esetleg a bíróság ítéletével nem voltak megelégedve, utolsó menedékül az elhunyt grófhoz folyamodtak.

— Ich gehe zum Exzellenz! Megyek a kegyelmes urhoz.

A kegyelmes ur, Erdődy Gyula gróf volt nekik a legelső felebbezési fórum.

Most már a nemeslelkű főúr, annyi felebarátjának jótévője, az örök Birótól elvette jötteteinek jutalmát.

Halála előtt pár héttel még reszkáló kézzel, de maga írta meg nagyvárad-i ismerőseinek az újévi üdvözlőket. Nem gondolta, hogy akiket szeretettel köszönt, azok-

nak két hét múlva olyan igaz és mély fájdalom fog okozni elhunytával.

Temetése holaap, szerdán délelőtt lesz. A szertartást gróf Mikes János szombathelyi püspök végzi. A nagy részvétből, mely az elhunyt koporsóját utolsó útjára kíséri, részt kér Nagyvárad városa is, mely őszintén tisztelik püspöke s a Széchényi és Erdődy grófok gyászátán.

A Kath. Népszövetség 1917. évi programja.

Erős szervezkedés az egész vonalon.

Vasárnap délután népes és látogatott értekezletet tartottak a nagyvárad-i Kath. Népszövetség csoportvezetői. Az értekezletet dr Krüger Aladár igazgató vezette.

Az értekezlet mindenekelőtt örömmel vette tudomásul, hogy gróf Széchényi Miklós püspök karácsonyra 200 koronát adományozott a Népszövetségnek. Az adományért hálás köszöneteket fejezték ki.

Visszatekintve az elmúlt évre, a Népszövetség akcióinak egyik legszebb sikerét a sajtópropaganda terén konstataálták. Egy év alatt jórészt a Népszövetség következetes és oeditatos agitációja folytán a Tiszántúl előfizetőinek száma csaknem másfélszerrel emelkedett, úgy hogy ma Nagyváradon a keresztény sajtó van legjobban elterjedve s megvalósult a cél, hogy a keresztény Nagyváradnak a keresztény ujság legyen a sajtóorgánuma. Az akció még tovább fogják folytatni, a csoportvezetők és minden népszövetségi tag, ahol csak teheti, essentul is terjeszti a keresztény sajtót, sőt megbeszélés tárgya lett a Tiszántúl vidéki terjesztése is. Erre egyelőre adatokat gyűjtenek, hogy kinek melyik községben volna megfelelő összekötetesse. A Tiszántúlnak kell nemcsak a keresztény Nagyvárad, hanem a keresztény Bihar megye közönségének lapjává is lennie.

Szóba jött a hitélet kérdése is. Megbeszéltek a templomok látogatottságát és igaz örömmel állapították meg, hogy a népszövetségi tagok tekintetében is buzgón apostolkodnak s hozzájárultak ahhoz, hogy a templomok látogatottsága, a szentségekhez való járulás az elmúlt évben is fokozódott.

A Hitelszövetkezetre áttérve, megállapították, hogy az ötödik évtársulat részjegyzőinek száma már eddig a háromszert meghaladja, tehát az évtársulat megalakítása nemcsak biztosítva van, hanem ez az évtársulat lesz egyike a legerősebbeknek. A hadikölcsönjegyzés is szép sikerrel járt: a Népszövetségi Hitelszövetkezet saját jegyzését is beleszámítva, a Hitelszövetkezet utján elért jegyzések összege meghaladja az ötödik hadikölcsönzést az 55 000 koronát, az eddigi hadikölcsönzéstől a 141 000 koronát. Ennek jelentőségét akkor értékelhetjük igazán, ha figyelembe vesszük, hogy ez a számottevő összeg tulajdonképpen kis emberek apró jegyzéseiből gyűlt egybe, a kik igazán

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe

Nagyvárad, Színház-utca 4. szám alatt

Elfogad egyházi fölszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árban veszünk !!

fillérekkel juttak részt venni a nagy nemzeti pénzügyi hadviselés sikerének biztatásában és a Népszövetség ereje által tömörítve, jelentékeny tételle emelkedtek. Az értékesített köszönét fejezte ki Kereszty Kornélnak, a Magyar Általános Hitelbank főnöke főnökének, a ki a Hitelszövetkezetet a hadikölcsönjgyűrés körül igazán értékes segítségben részesítette.

Megbeszéltek a csoportvezetői szervezetben a katonai bevonulások folytán szükségessé vált helyettesítések ügyét, majd ráérték az anya és csecsemővédelem ügyére.

Az igazgató rémutatott arra az igazán őszintén felebaráti szeretettel áthatott munkára, a mit a téren a Katholikus Növendők Egyesület kifejt és érintette, minő értékes segítséget nyújtanak és nyújtottak a téren eddig is a népszövetségi tagok, mikor egyes támogatásra érdemes esetekre felhívják a Növendők Hivatal figyelmét. Ezen a téren kell megmutatnunk nekünk keresztényeknek, hogy bennünket a felebaráti akcióknál nem önmagunk iránt vezetnek, hanem egyedül Krisztus parancsának engedelmességünk: szeresd felebarátodat. Ez különböztet meg bennünket a nagy reklámmal, de más mellékhatásokért dolgozó levélgördesektől. A Népszövetség tovább is minden egyes ünnepélye tiszta jóvedelmének legelső felét a Katholikus Növendők Egyesület anya- és csecsemővédelmi intézete olájszára ajánlja fel, meggyőződésről róla, hogy ilyen egyszerűségei mellett lehet igazán jelentékeny eredményeket elérni.

Az 1917. évi akció fő irányelveitől hosszabb beható eszmecsere során a követendőket állapították meg:

1. a népszövetségi szervezet teljes kiépítése, minél több tag gyűjtése, ezek közt az összehozás éretének minden téren ápolása, mert készülnie kell a keresztény társadalmunk a háboru utáni teljesen új keretek közt való elhelyezkedésre, ezt pedig a háboruban anyagilag és számbelileg egyaránt meggyengült keresztény magyarság csak a legszorosabb egyetértés, elavult közjogi válságfalak felvetése mellett a krisztusi igazságok és a megalkuvást nem ismerő magyar hazaszeretet útján érheti el;

2. a keresztény sajtó fokozott fejlesztése és minden erővel való terjesztése, mert keresztény sajtó nélkül igazi keresztény közvélemény nincs, keresztény közvélemény nélkül pedig a keresztény elem ismét mindentől lezorul;

3. a Népszövetségi Hitelszövetkezet támogatása, hogy a keresztény közpolgármesterek a háboru utáni időkre itt álljon készen saját erős pénzintézetére.

4. a tagok közti összehozás fokozására és a kifizetett jótékony célok szolgálatára ünnepélyek rendezése, a melyeknek magas színvonalra eddig is mindenütt teljes elismerést aratott; továbbá vetítő estélyek rendezése;

5. szociális téren az anya és csecsemővédelem munkájában való részvétel;

6. minden vonalon, minden lehető alkalommal a keresztény meggyőződés meg erősítése, egymás és az ismerősök buzdítása a vallási kötelességek pontos teljesítésére, igazi öntudatos keresztény életre.

Az értekezlet végén átvették a csoportvezető a január 21-iki ünnepélyre szóló meghívót és ezzel a tanulságos és értékes értekezlet véget ért.

* **Hazikosztot adok**, ebéd 4 korona. Tóthné, Pal utca 32.

A Katholikus Kör vasárnapi sáfahangversenye.

Népies és előkelő közönség előtt tartotta a Katholikus Kör vasárnap délután első sáfahangversenyét ezen a téren. A gyönyörű Szent László terem már jóval öt óra előtt hullámzott a sokaságtól.

A honvédszenekar nagyszerű műsra Scharf karnagy távollétében Mészáros Lajos helyettes karnagy és Rosch Mihály székesegyházi karnagy állították össze kitűnő izléssel.

Megnyitónak Rossini örökifjú Tell Vilmos nyitányát játszották, a melynek klasszikus szépségeit, Lajos pasatorálját mindenki gyönyörűséggel hallgatta. A cello szólót Kürti István játszotta a nála megszokott művészi biztonsággal. Zajos taps között következett a kitűnő zenekar és annak erős vezetőjét Mészáros helyettes karnagyot.

Utána következett a hangverseny fénypontja. Wojkó Péter a magyar származású berlini hegedűművész a zenekar szolistája az orchester stílusa kísérete mellett előadta Hubay „Cserzovai hegedű” c. operájából a híres szóló részt és utána Scharf karnagy gyönyörű „Romárád”. A jeles művész, a ki Joachim mester iskolájának növendéke is volt, ez alkalommal is gyönyörűen játszott.

Mesés hangú és vagyont érő hegedűje airt a művész vonója alatt. A közönség gyönyörűséggel hallgatta az édes szivhez szóló melódiákat és a végén lelkes és viharos tapsokkal jutalmazta meg a kivételes előadást.

A harmadik szám tiszta magyar muzsika volt, Stojanovics a termékeny és jeles komponista „Csárdás ballet” jét játszották, a mely annak idején az operában is előadásra került. Mondanunk sem kell, hogy a magyar muzsika is nagyon tetszett.

Utána Verdi népszerű és fülbemászó melódiái csepegtéltek fel. Egy nagy „Aida” ábrándot adott elő a honvédszenekar mindig fokozódó hatással.

Zárószámnak Scharf Károly a népszerű és szenális karnagy legújabb művét a „Koronázási indulót” játszották, a mely a színház díszelőadására készült és ott adták elő először. Kitűnő invenzió mesteri dallamozás, pompás és színes hangszerelés jellemzik ezen ugyszólván minden ütemében nagy ünnepi indulót. De csak az alakja induló, valóságos szinonikus muzsika ez, mely Scharf legsikerültebb művei közé sorolható. Lelkesen tapsolt a publikum a kitűnő és nagy misziót betöltő zenekarnak és kitűnő dirigensének Mészáros helyettes karnagnak.

A hangverseny anyagilag is szépen sikerült, mert több száz koronát juttatott a rokkant hősök javára.

Felüfizettek: dr Karácsonyi János 20 K, dr Kollányi Ferenc 20 K, Gresinczy Antal 20 K, dr Vucskies Gyula 10 K.

* **Köhögés**, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle **hurut szelotke**. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagy várad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

A varsói államtanács ülése. A koronamarsall és helyettesét megválasztották.

Budapest, jan. 15. (Saját tudósítónktól.) A varsói államtanács mai ülésén Niemojowski grófot koronamarsallá választották, helyettese Mikulowski egyetemi tanár lett.

A távozó román képviselők és szenátorok ellen.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az Independance Roumaine közli, hogy a román kormány eljárást fog indítani mindazok ellen a szenátorok és képviselők ellen, akik nem jelentek meg Jassyban. A kormány erre vonatkozó törvényjavaslatát már elő is terjesztette Jassyban.

A Wolf ügynökség esti jelentése.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) A Wolf ügynökség jelenté 15-iki kelettel:

Nyugaton és keleten csekély harci tevékenység.

Oláhországban: A Susita és Casinu völgy között erős orosz támadásokat visszavertünk.

A román hadsereg fele elveszett.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Jassi jelentés szerint a román kormány közli, hogy abból a 600.000 emberből, mellyel Románia a háborut megkezdte, eddig 200.000 elesett vagy megsebesült, 100.000 pedig fogságba került.

Heves ágyuharcok a Szereth partján.

Budapest, január 15. (Saját tudósítónktól.) A Novostinak jelentik Jassiból: A Szereth-front déli és nyugati részén heves ágyutüzelés folyik, a mely arra enged következtetni, hogy új gyalogsági akciók következnek. Az oroszok jelentékeny erősítéseket kaptak, a melyek nagy része egészen fiatal katonákból áll.

A királyné a Csillagkeresztrend legfő védőasszonya.

A hivatalos lap mai közlése szerint a király úgy határozott, hogy a Csillagkeresztrend legfő védőasszonyának állását a királyné foglalja el, miért is Mária Jozefa főhercegasszonynak az eddigi időszakosan viselt legfő védőasszonyi tiszte megszűnt. A rendjeladományozási kérvények a jövőben a rend irodája útján a királynéhoz intézendők.

Kerzi dr nyugalmában. A hivatalos lap mai számában királyi kézirat jelent meg, mellyel a király megrögzdi, hogy Kerzi dr, az elhunyt király házi orvosa saját kérelmére nyugállományba lépjen. A király a nyugalmába vonuló orvosnak teljes elismerését és legmelegebb köszönét fejezte ki szolgálataiért.

Gerő Ármin főkapitány kihallgatása

a Dajka-ügyben.

— Negyedik nap. —

Szóllóssy Gyula elnök megnyitja a tárgyalást.

Vass Albert

51 éves, ref. sarkadi születésű detektív, érdektelen. Ő őrizte Popovics Athanászt. Előbb vidéken volt, éjjel jött haza, reggel ment hivatalába, jelelt meg Dajkánál. Ez megkérdezte, ki ügyel most Popovicsra? Vass Károly ajánkozott. Dálben ő jött őrizésre. utasítást nem kapott senkitől.

Popovics bácsinál.

— Nekem nem adtak utasítást. Dálben az asztalnál találtam ebédnél Popovicsot, egy rendőr volt mellette. ma újságot olvastam. Két óra felé beköszöntött Gerő dr: Megengedi, hogy Popovics bácsival aláírathassam a meghatalmazást, nem fogok másról beszélni? Igen, megengedem. Popovics hajlandónak mutatkozott erre, míg aláírta megkérdezte, mi legyen a szájkapuzatai mar hákkal? Erre bejött Kolontáry s elvitte Gerő doktort. Felmenva kérdezte Dajka dr, miért engedte meg az érintkezést? Igen, én engedtem meg, mert utasítást nem kaptam, idehaza sem voltam.

— Nem tűnt fel önnek, hogy egy gazdag, egy milliomos ember le van tartóztatva? Az egész városban beszélnek róla? Popovics is közölte miért van letartóztatva?

— Nem közölte. Hallottam róla a városban.

— Hát akkor miért engedte meg, hogy ilyen fontos ügyben, egy milliomos ügyben Gerő dr beszélhessen a vádlottal? Megkérdezte ön Gerő dtől, hogy van-e engedélye? Mondta ő, hogy van?

— Nem.

Orzés patriarchális módon.

— Hát miért volt ön ott?

— Hogy el ne távozzon, erre fektettem a fősúlyt.

— Akárkinek megengedte volna, hogy beszélhessen, vagy kaszinózzon vele?

— Nem engedtem volna meg. Más ügyvédnek is talán megengedtem volna, máskor soha senkinek se engedtem meg. Azt hittem van engedélye, ha bejött.

A meghatalmazás.

Gerő Gusztáv dr: Kiegészítési vallomással tisztázza a kérdést, miért íratott alá két meghatalmazást. Hogy a le nem foglalt marhák ügyében rendelkezessék s a bűnügyben is legyen meghatalmazása. Vas Károlytól kértem engedélyt a beszélgetésre.

Elnök: Miért nem kérte Dajkától, hiszen ő volt jogosítva engedélyt adni? Hisz ő mondta, hogy másnap beszélhet az ügyész ségen Popovicsossal?

— Nem is akartam beszélgetni.

A fogda állapota.

Elnök: (Dajkához). Miért zárták le Popovicsot a detektív szobában s nem a fogdában?

— Szokás szerint nem a rendes és tisztátalan fogdában helyezük el az intelligens letartóztatottakat. Így történt Strasszeréknél is.

Vas Albert: Így van, de nem ilyen hosszú ideig.

Dajka dr: A fogdák előtt járnak kelnek az emberek, ott vannak a közlekedési hivatal raktárai. Megtörtént, a foglyokkal a kis ablakon betörők, tettestársak, tanúk, hírlapírók beszéltek. A fogdák rostályain nem voltak lakatok, előterjesztést tettem, a

főkapitány kihuzta a „lakatok“-at az előterjesztésből. A fogda ablakán be lehetett adni mindent, még szerszámokat is adtak be. Ezt akartam megakadályozni, mikor Popovicsot a detektív szobába zártam, mert a detektív őrzés megbízhatóbb. Minden kényelmet biztosítottam Popovicsnak, nehogy Gerőék azt mondják, hogy csak azért sanyargatom őket, mert az ő védencük. Strasszeréhez hasonló kényelmet adtam neki.

Elnök: Máskor is vezetett K. Nagy István vendégeket az alagsorba?

Tanu: Én hoztam nem.

— Előzékeny és udvarias ember?

— Teljesíti kötelességét.

Tanu leteszi az esküt.

Molnár István

rendőrfogalmazó.

— Dajka tilalomról tud-e?

— Igen, inspekción voltam, nekem mondta s én ellenőriztem is. Hogy mással közölte-e, nem tudtam.

Gerő dr: (kérdést akar tenni.)

Elnök: Tűssék már befejezni, háromszor nem lehet visszatérni.

Pallásy Mihály

örmeester, szakdíjnok, hallott a tilalomról.

Méhes Lajos

detektív:

— Tud-e a tilalomról?

— Igen. Megbízást kaptunk a Popovics-ügyben s kimentünk. Én vettem őrizetbe Popovicsot s másnap délelőtt őriztem. Én tudtam kötelességemet, nekem nem kellett figyelmeztetés.

Dajka dr: Nem akarták önt hetekkel ezelőtt koholt ürüggyel állásától megfosztani?

Elnök: Helyre ne feleljen.

Dajka dr: Meri terror alatt áll.

Tanút megeskstik.

Zöldy József

18 éves, r. kath. hivatalnok:

— Volt tudomása a tilalomról?

— Igen. Dajka dr Molnár Istvánhoz jött fel s a tilalmat közölte vele.

Dajka dr: Figyelmeztette-e őt K. Nagy Istvánra és Gerő Gusztávra?

— Igen. Azt mondta Molnár, hogy ha kell erre tanu, én leszek.

Fluck Ferenc,

fogalmazó r. kath.

— K. Nagy István rendőr micsoda?

— A főkapitányi szolgál.

— Szokott végezni a főkapitánynál magántsendőket?

— Szokott. Gyakran kimegy hozzá.

— Sürgetni szokta Gerő Gusztáv dr ügyeit?

— Igen, nálam is tudakozódott, kérdést tett.

— Milyen ember.

— Udvarias, nincs ellene panasz.

— Vezetgetni szokta az embereket?

— Erről nem tudok.

— Jegyzőkönyvet vett fel vele. Azt vallotta ő, ami a jegyzőkönyvben van.

— Igen.

— Dajka dr: Ehrlich mit mondott?

— Azt, hogy ha így történt, rosszul történt. A röpirat tartalmáról hogy nyilatkozott volna, nem emlékszem.

— Joga van-e a detektíveknek engedélyt adni beszélgetésre vagy étel beadásra?

— Nincs. Ilyen engedélyt csak az ügyosztályvezető rendőrkapitány ad. Intelligensebb gyanúsítottakat a detektív szobába zárnak ez a gyakorlat. A fogdák elhelyezése rossz, ott közlekedni lehet a foglyokkal s szerszámokat is adtak be.

Gerő dr: Ki az oka ennek?

Elnök: Nem engedem meg a kérdést...

Vargha József

rendőr, ref.

— K. Nagy István micsoda?

— Kulcsos rendőr és hivataloszolga. Eljár a főkapitányhoz privát dolgokra.

Gerő dr: Van-e rendőr, aki házmester? S magán takarításokat végezhet?

— Igen.

Védő: Mint kulcsos rendőr, megengedi-e, hogy a foglyokkal beszélhesse valaki?

— Én nem.

Dajka dr: Kitél kérték engedélyt étel bevitelére?

— A kapitány urtól, vagy a detektívektől.

Ifj Batz Endre

19 éves, r. kath., szakdíjnok:

— Ismeri a kulcsos rendőrt?

— Igen. Hivataloszolga tennőket végez.

— Sürgette Gerő dr ügyeit?

— Egy ízben engem is sürgetett. Ő iparigazolványt vittem a főkapitányhoz, nem akarta aláírni, de megjegyeztem, hogy egy van, a mit Gerő dr sürget. Ezt aláírta, a többi nem. Ezt az aktát nálam is, Lammernél is sürgette a kulcsos rendőr, hogy írják le, mert ő délben viszi haza. A főkapitány rendelte.

Gerő dr: Voltam én ott előzőleg?

— Igen.

— Sürgette-e a rendőr az ügyet vagy csak érdeklődött?

— Sürgette.

Dajka dr: Sürgetett Gerő dr ilyen iparigazolványokat?

— Igen, számtalanszor.

Gerő dr: Más is sürgetett ilyen ügyeket?

Elnök: Ne feleljen-e kérdésre.

Cserey Zoltán

r. k., havidíjas. Az ügyvéd ur sürgetett egy iparigazolványt s azt átadtam K. Nagy Istvánnak. Tudtam, hogy a kulcsos rendőr az ügyvéd urnál takarít.

Védő: A főkapitány ur figyelmeztette önt?

— Azt mondta Gerő főkapitány, mi-helyt vége lesz a Dajka hecnek, elmehek Dajkához és társaihoz kenyeret kérni. Adjam át az aktákat neki, meg hamis aktákat íratok vele alá. Azt is mondta, hogy besugó vagyok s mehetnek a kapitányom után Négy-öt hete volt ez az eset.

Gerő dr: Beszél ön Dajka kapitány-nyal erről?

— Azt kérdezte, hogy csatolt-e ügyvéd ur meghatalmazást.

— Ki vette át az ügyvéd ur aktáit?

— K. Nagy István.

— S mit írt alá.

— Saját nevét.

Tanút megeskstik.

A tanukihallgatások befejezése után szünet volt.

Szünet után

Gerő Gusztáv mint tanu leteszi az esküt.

Ezután a bizonyítás kiegészítésére történtek előterjesztések.

Gerő Gusztáv dr kéri Kelemen András detektív kihallgatását és továbbá kérem Gerő Ármin rendőrfőkapitány kihallgatását s a Popovics ügyiratok beszerzését.

Zigre Miklós dr védő: Indokolt előterjesztése után a törvényszék Kelemen András és Kovács Kálmán kihallgatását elrendeli arra, hogy kik voltak jelen a tiltó rendelet kiadásánál, elrendeli Gerő Ármin

kihallgatását, a Popovics ügyiratok beszerzését. Minden más indítványt elutasít.

Gerő dr és a védő számviséget jelente nek be.

Délután.

Perlhrimovszky Aladár főhadnagy: Az újságban dr Dajkáról cikk jelent meg erről az ügyről s sznap beszéltem Kolontáryval egy kávéház előtt s ő mondta nekem: Dajkának igaza van, de a főkapitány jó ember, nem érdemli meg a meghurcolást.

Gerő Armin főkapitány vallomása.

Gerő Armin főkapitány kihallgatására került ezután a sor. Az elnök kérdezi:

- Nincs ellenséges viszonyban a vádlottal?
- Ő ellenségem nekem, de én nem.
- Volt-e tudomás a tilalomról, hogy a letartóztatott Popovicsal senki se beszéljen?
- Legkisebb tudomásom sem volt.
- Ehrlich nem közölte önnel a tilalmat?
- Semmi tudomással sem bírok róla.
- Dr Gerő ügyvéd fordult ekkor engedélyért, hogy érintkezessék Popovicsal?
- Sem ő, sem más. Senki.
- Kérem nélkül sem adott engedélyt?
- Leghatározottabban kijelentem, hogy nem adtam.
- A védő tanútól nem kérdezett semmit, megesketését sem kívánta.

Az utolsó tanúk.

Kelemen András detektív: Ott voltam a dr Dajka szobájában, mikor a Popovicsék letartóztatása előtt megbeszéltek az ügyet, de dr Dajkát nem láttam, nekünk utasításokat nem adott, még az ügyről sem téjékoztatott.

— Dr Pethő fogalmazó azt mondta, hogy mielőtt a nyomozást megkezdtek dr Dajka utasításokat adott.

— Dr Pethő itt se volt akkor Váradon.

Kovács Kálmán állatorvos: 1915. december 21 én dr Dajkával megbeszélést folytattunk, hogy tetten érjük Popovicsékat. Ott voltak akkor Ehrlich, Kelemen és Vas Károly detektívek. Én szakzerű tanácsokat adtam. Dr Dajka meghagyta mindenikünknek, hogy a legnagyobb titokban, nagy óvatossággal kezeljük az ügyet. Nevét nem említett, csak azt, hogy senkinek se szóljunk.

— Ott volt akkor dr Pethő debreceni rendőrfogalmazó?

— Volt ott egy idegen rendőrtisztviselő előző nap is, aki később úgy nyilatkozott, hogy nagyon szépen volt csinálva a dolog. Dajka dr mindenkit ellátott utasítással. Vas Károly detektívet is és mindenkinek kiosztotta a szerepét.

A vádbeszéd.

Az elnök ezután a bizonyítást befejeztnek nyilváníja s felhívja főmagánvádlót a vádbeszéd előterjesztésére.

Dr Gerő Gusztáv: Egy vallomást kell tennem belső érzületemről. Kijelentem, hogy nagyon kínos helyzetben vagyok, mert saját személyemről van szó és a rendőrfőkapitányról és vád lett emelve ellenem, tehát mikor a vádat kell előterjesztenem, magamat is védenem kell. Vádelom dr Dajka Endrét becsületsértéssel és rágalmozással. Azt írja rólam, hogy mielőtt el volt rendelve a Popovics letartóztatása, figyelmeztette az eljáró közegeket, hogy engem távol tartassanak, nehogy a nyomozást megbúsít-

sam. Volt-e oka úgy állítani be engem, mint egy betörőt? Volt-e jogom, hogy engem meghurcoljon, hogy ellenem védeni kell a nyomozás sikerét? Követtem-e én el már akkor büncselekményt, ami ezt a gyanút igazolta? Az én december 21 ike előtti becsületesem teljesen sértetlen volt.

Mikor dr Dajka bejelentette az ügyészeknek, hogy én a tilalmat átéltem a beszéltem Popovicsal, az ügyész ellenem lépést nem tett. Tagadom, hogy Baróthy Pál ily tilalmat kiadott volna. A rőpiratban úgy vagyok beállítva, mint aki meghurcoltam a nyomozást.

Becsületsértést tartalmaz a rőpiratnak az a része is, mely elmondja, hogy dr Dajka közölte a rendőrközegekkel, hogy a letartóztatottak velem nem érintkezhetnek. Én Popovicsal állandó ügyvédje voltam s azért alkalmat akartam adni neki, hogy engem megbizson.

A rőpirat harmadik része elmondja, hogy én tudtam a szigorú tilalomról s ennek ellenére vele beszélgetést folytattam. Ez rágalmozás, mert fegyelmi vagy büntető eljárás megindításának oka lehetne.

Kilenc pontra lett elkendelve a bizonyítás s a vádlott egyet sem tudott bizonyítani.

Kolontáry mag lett szőgyeeitve a pesti detektívek előtt s azért mondhatta, hogy Gerő ügyvéd közölte velem, hogy az apjától kapott engedélyt beszélgetésre. Dr Dajka nem tett szigorú utasításokat a Popovics őrszóra: elküldte a detektív szobába. Az alsószobában, ahol a detektív szoba van, egy országot, ahová birki bamehet. Én is bementem oda, mert senki sem tiltotta. Amit cselekedtem, az semmi esetre sem illegális. Hogy bementem és érintkezést kerestem, ez nem volt a jogköröm átélése. Nem törvénytelen, meg nem engedett módon kerestem az érintkezést. A detektívek is igazolták, hogy ők se tudtak a szigorú tilalomról.

Dr Dajka a főkapitány ellen dolgozott, a székébe akart ülni. Ő epizódoak tekintett engem, nem sajnál, feláldoz engem.

Kérem a törvényszéket, hogy a rágalmozást aljas indokból elkövetettek és felülden durva sértésnek mondja ki. Elmarasztalni kérem vádlottat az eszményi három megtérítésben is, amit a sértéssel jó híremben okozott s a költségek megtérítésében is.

Ma kerül a sor a dr Zigre Miklós védő beazására délelőt fél 9 órakor.

Gazdák napja.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület választmányi és közgyűlése.

Biharmegye legfontosabb és legkiválóbb gazdasági érdekképviselete: A Biharmegyei Gazdasági Egyesület tegnap délelőt érdekes választmányi, majd közgyűlést tartott, amelyen a vármegye gazdálkodó közönségére jelentős ügyeket tárgyaltak.

Az igazgató-választmány ülése.

Olasz Elemér elnök üdvözlőlvén az igazgató választmány megjelent tagjait, hazafias, lelkes szavakban emlékezett meg IV. Károly Ő Felsége trónralépéséről és megkoronázásáról. Az egész nemzet örömét és lelkesedését tolmácsolta s azt az egyesület jegyzőkönyvében megörökítik.

A földmívelési miniszter leiratát, a gypjuktészletek kötelező bejelentéséről, valamint a rokkant katonák elhelyezéséről, tudomásul vették s megbizták az elnököt, hogy a leiratokat a gazdák között ismerettesse.

Az Onga átiratát a cukorrépatermelés

előmozdítás, az ipari árucikkek maximálása tárgyában tudomásul vették.

A szeszfőzők ügye.

Sorra következett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület átirata a szövetségi szeszfőző alakítása tárgyában.

Székely Sándor részletesen szólott a kérdéshez. Ismerteti a nagyváradi hegyközség választmányának akcióját, hogy a szesztermelő felállítására az engedélyt a szőlőgazdákból alakítandó szövetséget részére megkapták s a szövetséget meg is alakították. Utóbb Nagyvárad városa is elhatározta a szeszfőző felállítását s megkérte az engedélyt. A törvény úgy rendelkezik, hogy első sorban a termelők részesüljenek az engedélyben. Kéri, hogy a gazdasági egyesület választmánya tegye magáévá a termelők ügyét, hogy a szeszfőzőre az engedélyt elnyerjék. Felirattal, esetleg küldöttség útján járuljon az egyesület a miniszter elé.

Dr Molnár Imre magáévá teszi a Székely által előadottakat. Intézzon felirattal az egyület a pénzügyminiszterhez, sőt szükségét látva, hogy küldöttség járuljon a miniszterhez. Majd rámutatott, hogy a Nagyvárad városánál tartott értekezleten felszólalt s odahatott, hogy a gazdák érdeke első sorban vétessék figyelembe.

Székely Sándor indítványát elfogadták s küldöttséget szerveztek, amely a termelők érdekében a miniszternél eljárjon. A küldöttség tagjai: Zethurczky István orsz. képviselő, Székely Sándor, Papp Imre és a szövetséget tagjai közül három tag.

A jövedelmi és vagyonadó tárgyában előterjesztette az elnök, hogy a jövedelemadó beállításánál a haszonbérék legyenek irányadók s így a forgalmi érték és hasznó bér statisztikai adatokkal való felszerelése az egyesületre hárul. A bíráló választmány felét az egyesület és másik felét a főispán nevezi ki. Az adatok megszerzése céljából az egyület elnöksége felkérte az állspánt s dacára, hogy most a községi és körjegyzők el vannak foglalva, kérte, hogy hassanak oda, miszerint ezen adatokat rendelkezésre bozsássa. Az állspán megígérte a kérelem teljesítését.

A Magyar Kölesönös Állatbiztosító társaság megkeresésére az elnök rámutatott, hogy a gazd egyület már régebben megalakította a szarvasmarha biztosító szövetséget, amely a vármegye több községében már működik. Felkérték az elnökséget, hogy a kiszállásoknál ezt a hasznos intézményt a vármegyében fejlessze.

Nagyvárad város főispánjának átirata folytán a szeszfőző szövetségetek engedélyezése iránti kérvényeket felülbíráló bizottságban Nagyvárad város és Biharmegye részéről Kiss Ernő ig. választmányi tagot küldték ki.

Az 1917. évi költségelirányzatot felülvizsgálták s elfogadásra beterjesztik a közgyűlésnek. A kiadás 31711 K 40 f., bevétel 31997 K 26 fillér, maradvány 285 K. A tisztviselők drágasági pótlékát kiutalta a választmány.

A cselekedésé illetménye tárgyában az elnökség előterjesztéséhez többen hozzászóltak s e tekintetben a földmívelési miniszterhez és az Orsz. Közlelmelési Hivatalhoz felterjesztést intéznek.

Új tagokul felvették D. Sáfrány Károlyt, kilépett 4 tag.

Ezután elnök indítványozta, illetve bejelentette, hogy a lábbadozó osztagnál gazd. előadásokat tartassanak. A 32 előadáson előadók lesznek: Olasz Elemér, Papp Imre, Morza Jenő gazd. ig. szaktanár, Márkus Tibor, a földm. miniszteriumi kirendeltség tisztviselője, Nemes Győző méhés tanár, Kellner György kir. állatorvos és Székely Sándor káptalani főszámvevő.

Előterjesztette elnök, hogy lépéseket tett a Nagyvárad Hitebanknál s megállapodásra jutott, hogy az egyesület révén a

kiszagdnak lóhere, lucerna, répa és köles vetőmagot kapjanak.

Grosz Zsigmond indítványára felterjesztést intéznek a földművelési miniszterhez, hogy az aratási időre Manilla zsinag kéveket álljon rendelkezésre.

A közgyűlés.

Ezután a közgyűlést tartotta meg az egyesület.

Olasz Elemér előkléte alatt jelen voltak: dr Karácsonyi János c. püspök, dr Molnár Imre, Neufeld Lipót, Marza Jenő, Ruffy Pál, Wertheimstein Alfréd, Molnár Imre gard. felügyelő, Gaszner Károly, Janosó Lajos, Ringelbaum Lajos, ifj. Mártonffy Bogdán, Schwarcz Miksa, Imrik László, Gyémánt Miksa, Grosz Zsigmond, Kondor Mihály, Koczor István kiszagda Hegyházkövesből és a sarkadi cukorgyár képviselőjében Fromer Frigyes.

Köszönettel tudomásul vették elnök bejelentését, hogy az V. hadikötelest 30000 koronát jegyzett az egyesület.

Az 1917. évi költségvetését jóváhagyták

Az igazoló választmány javaslatát a gazdasági események tárgyaiban elfogadják.

Még néhány előterjesztés és indítvány elfogadása után a közgyűlés véget ért.

..HIREK..

* A Kath. Népszövetség vasárnapi ünnepélye. Vasárnap, a hó 21 én immár negyedik háborus ünnepélyét rendezte a Katholikus Népszövetség. Az ünnepély programja ezúttal elsősorban hangversenyjellegű a változatoságával, magas színvonalával a legzölésőbb körök érdeklődésére méltó. A részletes műsor a következő:

1. *Boieldieu*: Nyitány a Fehér asszony című operából. Előadja a 70. gyalogezred zenekara.

2. *Műdalok*. Éneklő S. Nyisztor Albertné Hannig Vilma, zongorán kísérő Resch Mihály.

3. A háború és a szenvedés. Beszéd. Tartja Mollau István.

4. a) Goldmark: Menyasszony éneke. b) Grieg: Törpék bevonulása. Előadja a 70. gyalogezred zenekara.

5. Nagy kettős az Aida operából. Éneklő dr Krüger Aladárné Hannig Mici és S. Nyisztor Albertné Hannig Vilma. Zongorán kísérő Resch Mihály.

6. Schubert: Magyar dal egyveleg. Előadja a 70. gyalogezred zenekara.

Az ünnepély pontosan délután 5 órakor kezdődik. Belépti díj nincs, de szíves adományok köszönettel fogadtnak. Belépéskor a meghívó vagy a népszövetségi tagsági igazolvány felmutatandó.

Fenntartott helyek a Kath. Kőr hárszanyánál naponta este 6 órától előre megváltatók.

Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak.

Az ünnepélyt a Kath. Növődő Egyesület anya- és csepesemővelmi intézetének gondozásában álló hadiárva és hadbavonultak családjai javára rendezik.

Azok a népszövetségi csoportvezetők, akik a meghívókat még át nem vették, szíveskedjenek azokat a Népszövetségi Otthon gondnokától ma átvenni. Aki tévedésből meghívóját meg nem kapná, forduljon a Népszövetségi Otthonhoz.

* Csóor Lajos kitüntetése. Kiváló és jeles tollu munkatársunk Csóor Lajos már több mint két éve teljesít katonai szolgálatot. Jelenleg hadnagy a 28. vadász ezredben. Amint értesülünk, most szép kitüntetésben részesült, a király a legfelső dícsérő elismerésben részesítette Csóort, aki mint katona is derékasan megállja a helyét.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli: A király Depold Miklós 4. honvéd gy. e.-beli főhadnagyot a katonai érdemkereszt 3. osztályával tüntette ki. Luács András 101. gy.-e. belti tart. hadnagy a legfelsőbb dícsérő elismerésben részesült, ugyancsak Neogrady Sándor 4. honvéd gy. e. belti tart. hadnagy.

* A mai vetítő-előadás. A nagyváradai Katolikus Kőr ma, kedden tartandó vetítő előadása ismét érdekes és tanulságos lesz. Ezúttal Vermes Béla százados, a nagyváradai honvéd hadapródiskola kiváló tanára, aki legutóbb tartott előadásával annyi elismerést érdemelt ki, tart előadást „Szerbia és Montenegró elleni hadjárataunk” címen. A jeles előadás ezúttal pompás vetített képet mutat be előadása közben a két balkáni országról. Az előadás után érdekes vetített képek kerülnek vászonra. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

* Tilos a tejfel és tejszín. Tudomásra hozom az érdekelteknek, hogy a m. kir. miniszterium 98-1917. M. E. sz. rendeletével a tehéntej és tehéntejtermékek forgalmatárolásának és felhasználásának szabályozását illetőleg a következőket rendelte el: Tejszint (kávetejszint, édes tejfolt, tejsűrűt, tejszínhabot), valamint általában mesterségesen feldolgozott tartalmu tejet termékeiben a közvetlen fogyasztás céljára eladni, vagy erre a célra egyébként forgalmatárolni tilos. A jelen rendelet életbelépése után ilyen új üzemet csak az országos közvélemzési hivatal elnökének előzetes engedélyével és az abban meg szabott korlátok között szabad megkezdeni és folytatni. Aki a jelen rendeletet vagy az országos közvélemzési hivatal elnökének a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezéseit megszegi, vagy kijátsza, az amennyiben osekleménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kibégást követ el, a hat hó napig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Lukács Odón s. k. polgármester b.

* Kitüntetések a halál után. A hivatalos lap közli, hogy a király az ellenség előtt elesett Csor Sándor 4. honvéd gy.-e. belti tart. hadnagyot a hadidíszitvényes 3. osztályu katonai érdemkeresztel tüntette ki. Ugyancsak kitüntetésben részesült Gremspberger Sándor, a nagyvezet éremmel tüntette ki s ez a kitüntetés is a hősnak halála után érkezett meg.

* Birósági áthelyezés. Az igazságügyminiszter Gergelyffy István nagyváradai kir. ügyészégi iradatiztet a hajdu-szoboszló kir. járásbiróságba iradatiztetts nevezte ki, Széles István nagyváradai ideiglenes törvényezéki jegyzőt pedig állásában véglegesen megerősítette.

* Csillagvárosi tragédia. Vasárnap este Közép utca 38. sz. alatt öngyilkos lett, Tarsoly Sándorné, szül. Korács Anna. Marólugot ivott. Öngyilkossága okául azt adta elő, hogy egy kis gyermeket vállalt ápolására, a gyermek meghalt, s ő attól félt, hogy őt okolják majd érte. Féltelmében lett öngyilkos. Tarsoly Sándorné sérülése annyira súlyos volt, hogy nem lehetett segíteni rajta, tegnap éjjel 2 órakor meghalt.

* Háborussegély a községi alkalmazottaknak. A megye alispánja, hos tegnap rendelet érkezeti, mely alkalmas arra, hogy széles körben örömet keltsen. A belügyminiszter arról küldött értesítést, hogy a községi alkalmazottak részére az 1915. évi XXII. t. c. értelmében 12190 korona háborus segélyt kiutalványozott.

* A Szent István Akadémia ünnepe. A Szent István Akadémia Shakespeare és Cervantes halálának háromszázados évfordulójára alkalmából 1917. évi január hó 21 én, vasárnap d. e. 11 órakor Budapesten a Szent István-Társulat díszteremben ünnepe ülést tart.

Tárgyszorozat: 1. Gisswein Sándor elnök megnyitja az ülést. 2. Shakespeare és a magyar költői lélekrajz. Négyessy László osztályelnöktől. 3. Shakespears szelleméhez — Don Quijote egy ismeretlen kalandja. Költemények. Bán Aladár r. tagtól. 4. Cervantes és a Don Quijote. Kőrösi Albin r. tagtól.

* Halálozások. Öv. Niecziglemski Miksa szül. Antonovics Lukács Iona, 16. érezredes özvegye élete 58. évében elhunyt. Posthy Bólané testvérét gyászolja az elhunyt urinóban. Temetése vasárnap, január 14-én délelőtti nagy részvét mellett ment végbe a Nyárfa-utca 6. sz. háztól. — Öv. Csepreghy Lajosné szül. Hábél Julianna élete 84. évében elhunyt. Temetése nagy részvét mellett vasárnap délután ment végbe. — Mindkét temetést Weiszlovits Adolf és fia temetőszéki intézete rendezte.

* Kicsirézott a hagyma. A rendőrség egy menekültől áruhalmozás címén a Sas-passzában nagyobb mennyiségű hagymát foglalt le. A hagymát az úrlében lezárták. Napos óta rejtentő a hagymaszag a passzás jobboldali részében. A kereskedők Várady Lajoshoz, a K. H. igazgatójához fordultak, ki azonban semmit sem tehetett, mert nem ő rekvirálta a hagymát, hanem a rendőrség. A hagyma jórésze kicsirézott s már alig használható fel.

* Terjed a hólyagos himlő. A Zala községhez tartozó Oros puszán a hó 14 én Zsolai Julianna hólyagos himlőben megbetegedett. A hatóságok minden óvatosságot megtettek a járvány megakadályozására.

* Adomány a hadiárva-alsp javára. Magyarkecs község képviselőtestülete a megyei hadiárva alap javára 100 koronát adományozott.

* Muslay és Sebastiani párbaja. Budapestről jelentik: Muslay Gyula munkapárti képviselő és Sebastiani Vilmos földbirtokos között az ismert politikai botrányból kifolyólag délután 5 órakor a Rákosi-féle vívóteremben mindkét fél sebessülésével végződő párbaj volt. Mindjárt az első összecsapásnál mindketten szinte egy pillanában a homlokukon sérültek meg, Muslay sebe mélyebb és nagyobb. Az orvosok megállapították a haroképtelenséget, a felek nem békültek ki.

* Mikor a meghalt katona fel támad. Még a múlt év október havában történt, hogy a tulkai anyakönyvvezető hivatalos írást kapott, hogy az anyakönyvben jegyezze elő Magyaros Mihály katona hősi halálát. A halálat előjegyeztetett, a halot a hozzátartozói elisrátták, meggyászolták. Tegnap azután hivatalos értesítést kapott a belügyminisztertől a megye alispánja, amelyben az foglaltatik, hogy a halottnak jelentett Magyaros Mihály életben van, az anyakönyv tehát megfelelő módon javítandó.

* Ki nem kapott petrolleumot ?
Tudatom mindazokkal, akik még január hóra szóló petrolleumjegyre esedékes petrolleumot nem kapták meg, hogy petrolleumjárándóságukat e hó 16. tól kezdődőleg megvásárolhatják. Lukács Odón, polgármesterhelyettes.

* A munkakönyvek mintája. Hivatkozással a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter urnak 78969. és 5564. sz. leiratára, közöljük az érdekeltekkel, hogy a munka könyvek mintájára, kiállítására és ennek árára vonatkozó összes tudnivalók a kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Ugyancsak itt megtekinthetők a munkakönyvekre ragasztandó bélyegre vonatkozó tudnivalók is. Nagyvárad, 1917. január hó 15. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

* Petőfi Sándor asztaltársaság holnap (szerdán) est: 8 órakor a Rölch B. szövetkezeti vendéglőben Eisele Sándor elnöke alatt tisztújító értekezletet tart, melyre ugy a rendező, mint a pártoló tagokat meghívja hazafias tisztelettel az Asztaltársaság.

* Köszönetnyilvánítás. A Nagyvárad első általános munkás betegsegélyező egyesület öszvegyek és árvák alapjára újv alkalmával adakoztak: Gróf Szechenyi Miklós 200, Grócs Béla 50, Spett Gyula 10, dr. Wesszics Gyula 10, dr. Bundala Mihály 10, Szirmai L. Árpád 10, Lepusny Gyula 10, dr. Lányi József 10, dr. Karácsonyi János 40, Grassinszky Antal 10 korona. A kegyes adományokért ezúton mond hálát köszönetet az egyesület nevében Zboray Gyula egykori elnök.

* Arlejtés a hadapródiskolában. Az érdekelteknek ezúton hozzuk tudomására, hogy a m. kir. honvéd hadapródiskolában körülbelül 40 q súlyu tankönyvek, valamint egy nyárfatörzs, mely a gyufagyártáshoz igen alkalmas, ajándéki úton kerülnek eladásra. Az érdekeltek forduljanak közvetlenül s. m. kir. honvéd hadapródiskola igazgatóságához, hol az eladásra kerülő aruk megtekinthetők. Nagyvárad, 1917. január hó 15. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor sk. elnök h., Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

* Értesítés. A nagyvárad Hitelbank Rt. Takarék és Segélyszövetkezet XII ik évtársulatának kifizetési f. hó 15. én megkezdődtek.

* Villamos anyagok bejelentése. Van szerencsénk az érdekeltekkel közölni, hogy a m. kir. kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur 4246. számú rendeletében megnevezett anyagok (világítási és erőátviteli vezetékek stb) bejelentésére szükséges lapok a kamarához megérkeztek s ott a hivatalos órák alatt az érdekeltek rendelkezésére állanak. Nagyvárad, 1917. január hó 15. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor sk. elnök h., Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Független, kézimunka, keletgye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógárában Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

* Felcsúszott a HONKÉP biztos asztal. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Egy ügyes szolid leány Tátray kézimunka üzletben felvétetik.

* Megfagyott szőlőtől kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású a Harmatlej-öréme és hozzávaló szappan. Kapható Farkas István "Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István "Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimacsózy-palota.

SZÍNHÁZ

Heti műsora:

Kedd: Csokoládé katona.
Szerda: Zauzi. (Bemutató előadás.)
Csütörtök: Zauzi.
Péntek: Zauzi.
Szombat délután: Szibil.
Szombat este: Négy a kislány.
Vasárnap délután: Egy magyar nábob.
Vasárnap este: Zauzi kisasszony.

Csokoládé katona — új kuplékka! Ma este a Csokoládé katona kerül színpadra, amely egyik a legközkedelmebb operetteknek. A mű előadás keretében Rákosi és Szilágyi új aktuális kuplékat énekelnek.

A Zauzi bemutatója előtt. A Szilágyi társulat társulata ambiciózus készül a legközelebbi bemutatóra, a Zauzi, amely Bara Lajos egyik új műve. A Zauzi E. Kovács Marikával, a nagyvárad község becsült szeretői drámai művésznőjével a színpadon, szerdán este mutatják be és partner szerepben Tóth Elekkel kívül közreműködnek a társulat majdnem összes elsőrendű tagjai, akik hívatva vannak a sikert biztosítani.

Igazságszolgáltatás.

A tisztántuli lőkötöket elítélték. Seres Bara törvényszék tanácselnök vezetésével működő tanács ítélkezett Makula József és 22 társa büntetésében. A lopások beigazolódtak s ezért őket fejenként 4-4, 3 és fél és 2 évi börtönrre ítélték, öt organdót felmentettek. Az ítélet jogerős.

IRODALOM

Uj Idők. Koronázási számot ad az Uj Idők most megjelent január 14. iki száma, amelyben egész sorozatképpen mutatja be a királyi párt és az ifjú trónörökös koronázási díszruhájában és magáról a koronázási ünnepélyről is fényképfelvételeket közöl. A lap szövegrészből megemlíti Hergag Ferenc Tüz a pusztában című folytatásos történelmi elbeszélést, amelyben a számban kezd el közölni az Uj Idők. Novellát írt még Nagy Endre, Molnár Jenő és Izákné Székely Erzsébet, Cholnoky Jenő cikkében a Duna deltáját ismerteti, Adorján Andor pedig R. spatinról ír. Kádár László hangulatképe, David László István vitéz, a Petőfi Társaság Buljovszky díját nyert költeménye és Vártegy Gyula verse, számos apróbb cikk tartják még a lap szövegrészét.

VIGADÓ mozgószínház
Kedden
A fejetlen ember
dráma 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

URANIA mozgószínház
Kedden
Kisórtet a lápokon
dráma 3 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ mozgószínház
Kedden
Orginska Olga vallomása
dráma 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

Heti árjegyzék:

- China ezüst kenyér kosár . . . 4 K
- China ezüst cukor tartó . . . 4 K
- China ezüst vaj tartó . . . 4 K
- China ezüst cukor kosár . . . 4 K
- China ezüst dohányozó készlet . . . 4 K
- Vizes készlet 6 személyre . . . 4 K
- Boros készlet 6 személyre . . . 4 K
- Likőrös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Sörös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Tésztá készlet 6 személyre . . . 4 K
- Befőttés készlet 6 személyre . . . 4 K
- Teás készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Mocca készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Mosdó készlet fayence . . . 10 K
- Fűszer készlet állványnyal . . . 10 K
- Cigaretta ezüst készlet . . . 10 K
- Ebédő készlet aranyozással 6 személyre . . . 30 K

Evőeszközök, kávéházi felszerelések, vendéglői felszerelések
Képkerepezés, ablak üvegezés
gyorsan, előnyös árban készül.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: **DR. KRÜGER ALADÁR**
Felelős szerkesztő: **DR. PAPP KÁROLY**

Mindenféle vidéki megrendeléseket a zonnal szállítunk.

Telephon 92. sz.

Alabástrom szappan

legjobb és legtisztább anyagokból készül, kitűnően habzó, igen tartós, teljesen lugmentes finom szappan kellemes illatánál fogva általánosan eivan terjedve

1 db ára 3 kor. 50 fillér.

EMIR

keleti hajfestő

legszebb fekete, vagy barna színre fest néhány perc alatt minden haját, bajuszt és szakált. Teljesen ártalmatlan. Használata egyszerű és a festés igen sokáig tart. Óvakodjunk utánzatoktól csak **EMIR** névvel ellátott dobozokat fogadjunk el.

1 készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szepőljéitől és pattanásoktól meg akar szabadulni, ha üde, friss arcot akar, úgy használjon

alabástrom arczerémet

kétféle minőség van forgalomban nappali és esteli használatra

1 téglly ára 1 kor. 30 fill.

Fenti szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett)

Jóry Lajos kir. bíróségi végrehajtó Margittán.
1—1917. vht. szám.

Árverési hirdetmény.

A budapesti központi kir. járásbíróóság 1915. évi 185104/3 számú végrehajtást rendelő végzése alapján dr. Mayer Sándor ügyvéd által képviselt Mentner Ödön budapesti végrehajtató javára az 1915. évi május hó 17. napján fogantatott kielégítési végrehajtás által mával lefoglalt ingókat, a margittai kir. járásbíróóság 1915. Pk 1877/5 számú kiküldő végzése folytán 180 kor. 78 fill. tőke. ennek 1914. évi július hó 15. napjától járó 6% os kamata, 1/3% váltódj. 100 kor. 18 fill. bíróság megállapított költség. 6 kor. 80 fill. árverés tüzésdíj és még felmerülő költségek kielégítésére árverést hirdetek melynek: Berettyószéplak községben végrehajtást szenvedő lakásán és ültetében leendő megtartására határidőül: 1917. évi január hó 24. napjának délelőtti 10 óráját kitűzöm, amikor a bióilag lefoglalt és 907 kor. 50 fillerre becsült ingók, u. m.: bolti berendezés és kereskedelmi árucikkek a legtöbbet igényzők szükség esetén becsáron alul is eladatni fognak.

A vételár az 1881. évi LX t. c. 198 § a határozataihoz képest azonnal és készpénzben fizetendő. A netlári elsőbbségi igények az 1881. évi LX t. c. 111. és 112. §-ai értelmében az árverés megkezdéséig rálam jelentendők be.

Az 1908. évi XLI t. c. 20 §-a értelmében az árverést az előbbi alap és felülfoglalatok javára is egyidejűleg elrendelem és pedig: 1. Klein Schleiter és Feldheim cég végrehajtató 48 kor. 9 fill., 2. Frank Hermann fiai kassai cég végrehajtató 35 kor. 28 fill., Hirschmann Ede nagyváradai cég végrehajtató 192 kor. 51 fill., Spitzer és Lenyél nagyváradai cég végrehajtató 71 kor. 2 fill., Ifj. Weisz Bernát végrehajtató 281 kor. 46 fill., Elő Magyar Áll. Bizt. Társaság végrehajtató 36 kor. 40 fill. és járulékaik iránti követelés kielégítésére.

Mint hogy az itt felsorolt összes végrehajtató javára az árverés egyidejűleg és egyenlő joghatállyal rendelkezhet el, azt fogantatandó, az árverést be nem szüntető végrehajtató javára és terhére az 1881. évi XL. t. c. 105 § a per analogiam 169 § a és az 1908. XLI. t. c. 29. § a értelmében az árverés színhelyén megjelenni fogok.

Kelt Margitta 1917. évi jan. hó 2. napján.

Jóry Lajos
kir. bír. végrehajtó.

Szőlőtörkölyt

kiegetett vagy kiegetetlen állapotban legmagasabb árrban vásárolunk.

Moskovits Mór és fia
Részv. Társ. Kolozsvári-u.

Mezőgazdáknak saját gazdasági szükségletükre szolgáló köles hántolását a Hadi Termény-Részvénytársaság feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai
„Adria” R. T. Nagyváradon.

IZSÁK LIDIA elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad/

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

szobákban.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótokban nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgigeti színház művészainak egyedüli szállítója.

Telefon: 11—53.

Szőlősgazdák és Kereskedők figyelmébe!

RAFFIÁT

első rangú nagyobb mennyiségben szállít

a Nagyváradai Hitelbank
részvénytársaság.

Zöldfa-utca 2. sz.

Dinamó és szivógáz-motor
kezelésében jártas hadmentes, vagy felmentett

vizsgázott gépész

azonnali belépésre felvétetik a Félix-fürdőben.

Vas és rézágak

afrik és lőszörmatracok,
amerikai és sudrony-
ágybetétek: összehajtott
ágak eredeti gyári árrakon
kaphatók

Tátray Sándor

r-t-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Egy ór, ki házi dolgokban is járass,
„Fekete Sas” pteletán felvétetik. Jelentkezhetni ugyanott a 24 számú irodában.